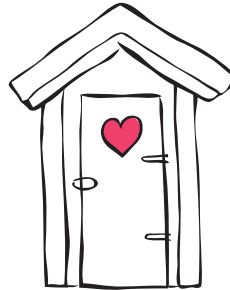

En miljösnäll bok för dig som ska välja ny toalett

Innehåll

- 5** Så här säger lagen
- 6** Olika sätt att hantera latrinavfall
- 7** Torrdass med latrinkompost
- 8** Mulltoa
- 9** Paketeringstoilet
- 10** Latrinkompost
- 12** WC med egen reningsanläggning
- 13** Toalett med sluten tank
- 15** Att hyra toalett
- 16** För- och nackdelar med olika toalettlösningar
- 18** Ordlista

i tänker bli lite snällare på Ekerö kommun. Lite snällare mot miljön, men även mot dig som gillar att bo här. Snart kommer du att behöva ta hand om ditt latrinavfall på egen hand. Men vi hjälper dig en bit på vägen.

Möjligheterna är många och här har vi samlat råd och tips inför val av ny toalett. Du kan välja mellan att hyra eller köpa. Du kan välja en bekväm lösning eller en som kräver mer tid och arbete. Några är lite dyrare, andra är skonsamma även för plånboken. Några kräver förberedelser, medan andra kan användas med en gång. I vissa områden finns det möjlighet att koppla in kommunalt avlopp. Även i fortsättningen kan vi erbjuda så kallad slamtömning för vissa typer av toaletter. Det kan du också läsa mer om här.

Välkommen till ett nytt, lite miljösnällare Ekerö.

Så här säger lagen

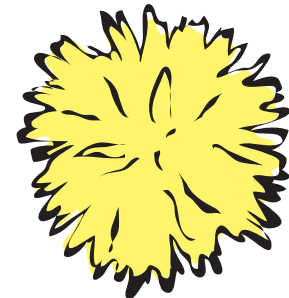
Det har kommit en ny bestämmelse som gör att vi inte längre får deponera latrinavfall på tipp, för miljöns skull. Den gäller för hela Sverige, men Ekerö kommun har fått dispens för i år. Det är först från den 1 januari 2006 som kommunen inte längre kan ta hand om latrinavfallet.

Samtidigt har arbetsmiljöinspektionen ställt nya krav. Att hämta latrintunnor är ett tungt jobb, så tungt att det kan leda till belastningsskador. Dessutom utsätts de som hämtar och tar hand om tunnorna för stor smittorisk. Det gör att vi inte kan hjälpa dig med att hämta avfallet hemma hos dig.

FÖR MER INFORMATION

Arbetsmiljöinspektion hänvisar till AFS 1998:1

Förordningen om deponering av avfall (2001:512)

Olika sätt att hantera latrinavfall

Hur du måste hantera avfallet är beroende på vilken toalettlösning du väljer. Väljer du torrdass, mulltoa eller paketeringstoalett måste du kompostera latrinavfallet på egen hand. Föredrar du toalett med sluten tank eller WC med egen reningsanläggning måste toalettsystemet slamsugas. Det gäller även de toaletter som du kan hyra, det vill säga toalettbod och Bajamaja. Slamtömning och slamsugning är samma sak och kan beställas av Ekerö kommun. Det innebär att vi kommer med slambil och hämtar innehållet i tanken. Hur ofta du måste slamtömma beror på tankens storlek och hur mycket du använder toaletten. En tank som rymmer 3 m³ kostar ungefär 500 kronor att tömma.

För miljöns skull måste du söka tillstånd hos Miljö- och hälsoskyddskontoret, oavsett vilken toalettlösning du väljer. Ring 08-560 391 00 för blankett.

Torrdass med latrinkompost

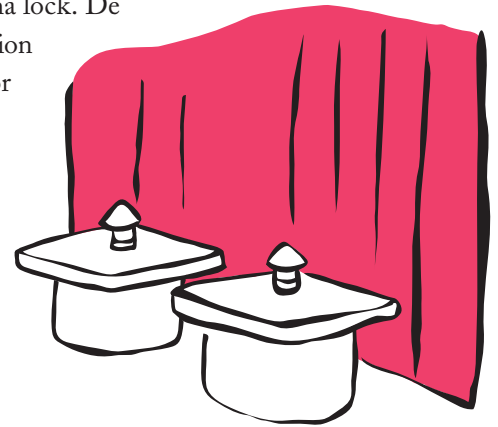
Har du torrdass kan du kompostera latrin på olika sätt. Antingen köper du behållare för kompostering eller så bygger du en egen kompost. Om du köper behållare behöver du en som är indelad i två fack eller två stycken fristående behållare. Behållarna måste vara försedda med vattentätt lock och botten, annars kan innehållet läcka ut och förorena marken.

Om du vill bygga en latrinkompost i trä kan du beställa en beskrivning från Miljö- och hälsoskyddskontoret. Du kan även bygga en med hjälp av betongringar. Då måste du ha två fristående betongbehållare, två standardringar med botten av betong. De behöver vara minst 60 cm höga och ha en diameter på 100 cm. Behållarna ska bstrykas med asfalt invändigt och ska ha lock. De ska inte grävas ner i marken, men locken bör förses med ventilation och insektsnät. Placera gärna en perforerad slang i komposten för att förbättra lufttillförseln.

Du kan också köpa färdiga behållare på byggvaruhus, de kostar ungefär 1 200-2 000 kronor.

FÖR MER INFORMATION

Läs mer om latrinkompostering på sidan 10-11.

Mulltoa

Mulltoan består av en toalettstol och en behållare. I behållaren rörs avfallet om, antingen manuellt eller mekaniskt, och där bildas mullen. Mullen måste du sedan kompostera.

Fördelen med mulltoa är att den tar liten plats. Nackdelen är att den kräver ett uppvärmt rum och elanslutning. Använder du bara mulltoa sporadiskt finns det risk för luktproblem. Då är det lätt att avfallet torkar och fastnar i botten på behållaren och den blir svår att tömma.

Behållaren rymmer ungefär 40 liter avfall. Du hittar mulltoaletter hos bygghandelsbutiker till ett pris av cirka 7000 kronor.

FÖR MER INFORMATION
www.avloppsguiden.se
www.kompostcenter.se
www.konsumentverket.se

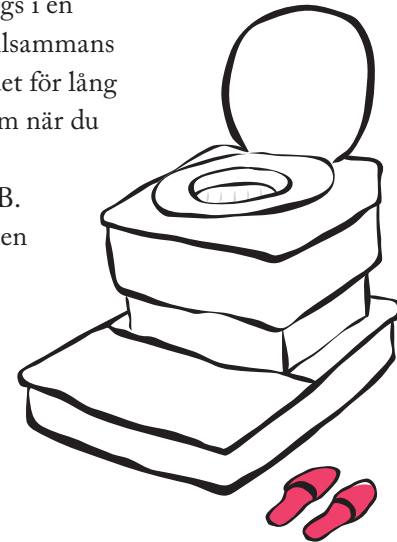
Paketeringstoalett

Paketeringstoaletten är en miljövänlig toalett som varken kräver el, vatten eller avlopp. Det är en förhållandevis billig investering och den är heller inte särskilt dyr i drift. Däremot kräver den arbete av dig i form av kompostering, som tar tid och måste hanteras på ett speciellt sätt.

Toaletten har en uppsamlingsbehållare med en så kallad spolfolie. Spolfolien kapslar in avfallet när man spolrar efter ett toalettbesök. Spolfolien är gjord av majsstärkelse som gör den hållbar för avfall samtidigt som den kan brytas ner. Du tömmer toaletten själv efter behov och det paketerade avfallet läggs i en kompost. Men spolfoliens stärkelse gör att den måste komposteras tillsammans med köks- eller trädgårdsavfall för att kunna brytas ned, annars tar det för lång tid. Eftersom toaletten inte separerar urin, kan det uppstå luktproblem när du komposterar.

Paketeringstoaletten kallas också Pactoalett och säljs av Danfo AB. Toaletten som är anpassad för fritidshus kostar 5 600 kronor. Spolfolien kan du köpa i livsmedelsaffär eller beställa direkt från leverantören, 50 meter spolfolie kostar 850 kronor.

FÖR MER INFORMATION
www.danfo.se
www.konsumentverket.se

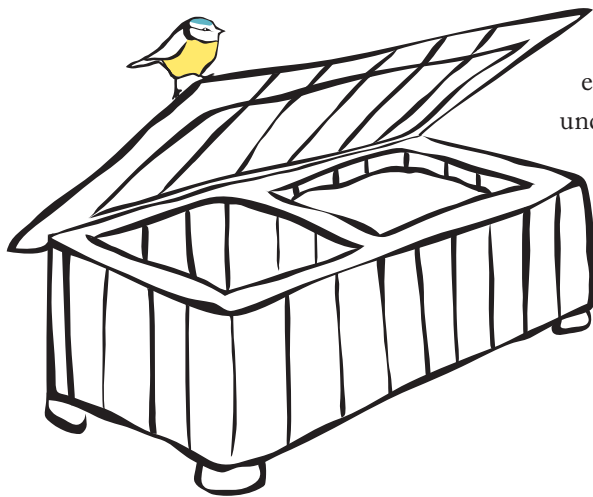
Latrinkompost

Att kompostera latrin är inte svårt, men det krävs både underhåll och ett visst intresse. Det tar tid att sköta om sin kompost, men vinsten är näringsrik mull. När du ska välja kompost bör du fundera på hur stor kompost du behöver och vilken typ av behållare som passar bäst. Om du bor i ditt hus året om, bör du välja en isolerad behållare.

Behållaren ska ha en tät botten så att ingen förorenad vätska läcker ut och rinner ner i marken. Den ska vara luftig men stänga ute skadedjur, snö och

regn. Du behöver två behållare som du använder växelvis. Börja med ett lager torvströ i botten på den ena. Varva sedan latrin med trädgårdsavfall och torvströ, undvik kemiska tillsatser. När behållaren är fylld till två tredjedelar ställer du undan den i minst sex månader.

Under tiden använder du den andra behållaren. Efter

sex månaders kompostering tömmer du behållaren och berikar trädgårdslandet eller rabatten med innehållet.

Det blir lättare att kompostera om man använder en toalett med urinavskiljare. Urinen kan då spädas med vatten och användas som växtnäring. Separerad urin får inte ledas till bad-, disk- eller tvättmedelsavloppet.

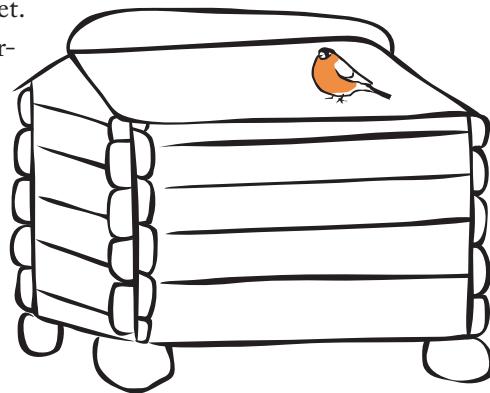
Oavsett om behållarna är isolerade eller inte, ligger de i prisintervallet 1 200-2 000 kronor och finns att köpa på byggvaruhus.

FÖR MER INFORMATION

Behållarna kan du även bygga själv, se sidan 7.

www.kompostcenter.se

www.konsumentverket.se

WC med egen reningsanläggning

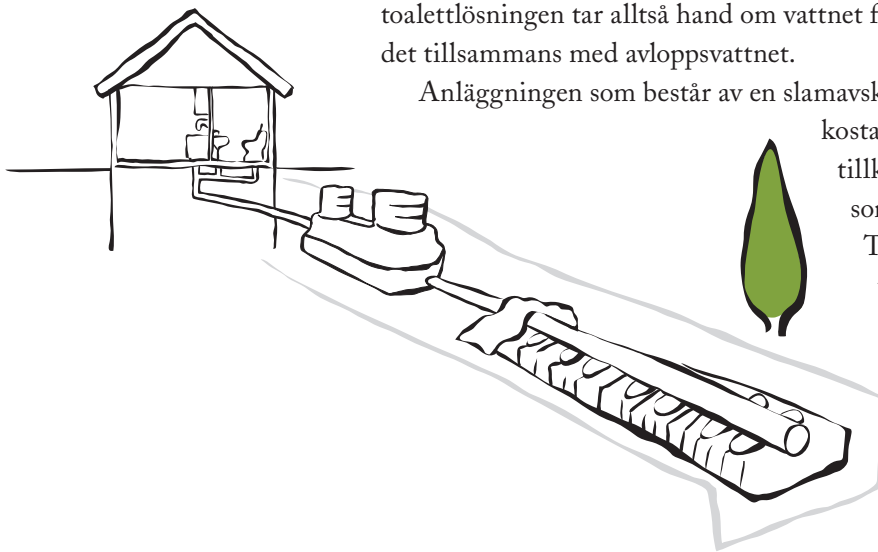
Vattentoalett med egen rening är en bekväm lösning, men kostar en hel del. Förutsättningen för att få tillstånd för en sådan här lösning, är att det inte medför någon risk för förorening av grundvattnet eller av Mälaren.

Det vanligaste alternativet för egen rening är en trekammarbrunn med fack för slamavskiljning. Slamavskiljningen sker i tre steg där både avloppsvattnet och vattnet från bad, disk och tvätt leds ut. När avloppsvattnet har passerat alla facken fortsätter vattnet till en infiltrationsbädd i marken för finrening. Den här toalettlösningen tar alltså hand om vattnet från bad, disk och tvätt och renar det tillsammans med avloppsvattnet.

Anläggningen som består av en slamavskiljare och infiltrationsanläggning

kostar 50 000-70 000 kronor. Sedan tillkommer kostnader för slamtömning som du ska göra en gång per år. Toaletten med tillhörande installation tillkommer förstås också.

FÖR MER INFORMATION
www.avloppsguiden.se

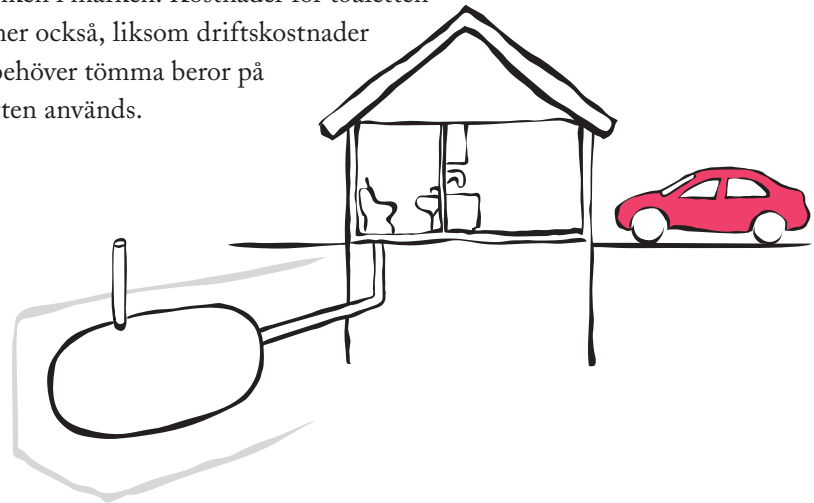

Toalett med sluten tank

Toalett med sluten tank, så kallad septiktank, är ett enkelt och lättskött alternativ men kan bli ganska dyrt. Det är en bra lösning för dig som inte har möjlighet att anlägga slamavskiljare med infiltrering för toalettavloppet. Här måste alltså avloppet för bad-, disk- och tvättvatten hanteras separat och godkännas för enbostadshus.

Kostnaden för en tank varierar med storleken. Vanligast är tankar som rymmer 1,6-6 m³ och kostar ungefär 10 000-25 000 kronor. Sedan tillkommer arbetskostnaderna för att gräva ner tanken i marken. Kostnader för toaletten med tillhörande installation tillkommer också, liksom driftskostnader i form av slamtömning. Hur ofta du behöver tömma beror på tankens storlek och hur mycket toaletten används.

FÖR MER INFORMATION
www.avloppsguiden.se

Att hyra toalett

Om du inte vill investera i en egen toalett eller bara vill ha en temporär lösning, kan du hyra en. Det kanske inte är det billigaste alternativet, men helt klart det smidigaste. Det finns två typer av toaletter som du kan hyra, Bajamaja och toalettbod. Om de har vattenspolning behövs ett tillstånd från Miljö- och hälsoskyddskontoret. Båda lösningarna kräver slamsugning minst en gång per år.

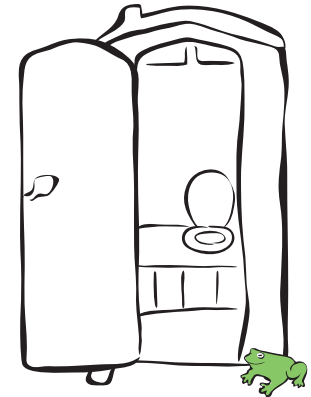
Om du hyr en Bajamaja ingår allt från rengöring, förbrukningsartiklar, tömning till utkörning av toaletten. Att hyra en Bajamaja kostar 1 500 kronor per månad och då är all service inkluderad.

Toalettboden finns i många olika utföranden och storlekar. Med eller utan vattenspolning och med varierande storlekar på tank. Tanken måste tömmas några gånger per år. Flera byggföretag hyr ut toalettbodur för cirka 70 kronor per dag. Du kan även köpa en begagnad toalettbod för ungefär 3 000-6 000 kronor.

FÖR MER INFORMATION

www.bajamaja.se

www.cramo.se

För- och nackdelar med olika toalettlösningar

TYP AV LÖSNING	FÖRDELAR	NACKDELAR
Torrdass med latrinkompost	Billigt.	Kräver eget arbete med kompostering.
Mulltoa	Tar liten plats.	Kräver uppvärmt rum och el. Luktproblem kan uppstå om man inte använder den regelbundet.
Paketeringstoalett	Ganska billig. Kräver varken el, vatten eller avlopp.	Kräver eget arbete med kompostering och måste samkomposteras med annat avfall för att kunna brytas ner. Kan ge luktproblem.
WC med egen reningsanläggning	Bekvämt. Kräver inget eget arbete.	Dyrt. Krav på att det inte finns någon risk för förorening av vattnet i området.
Toalett med sluten tank	Bekvämt. Kräver inget eget arbete.	Ganska dyrt. Tanken måste grävas ner, vilket inte funkar om man har en bergstomt.
Bajamaja	Underhållsfritt och bekvämt.	Kan endast hyras och ger en hög månadskostnad.
Toalettbod	Underhållsfritt och bekvämt om man hyr en toalettbod.	Kräver mer underhåll än Bajamaja. Ganska dyrt beroende på om du hyr eller köper en toalettbod.

KAPACITET	UNGEFÄRLIGT PRIS
Du behöver minst två tunnor om du inte bygger komposten själv.	1 200-2 000 kronor per behållare.
Behållaren rymmer 40 liter.	7 000 kronor.
Töms efter behov.	6 000 kronor plus kostnader för spolfolien.
Töms efter behov.	50 000-70 000 kronor. Toalett med installation tillkommer. Måste slamtömmas minst en gång per år och det kostar 500 kronor för en normalstor tank.
Beror på hur stor tanken är, finns från 1,6 till 6 m ³ .	10 000-25 000 kronor för tanken, arbetskostnader för att gräva ner tanken tillkommer liksom toalett med installation. Driftkostnader i form av slamtömning.
Tanken rymmer 265 liter.	1 500 kronor per månad.
Tanken rymmer 1 000 liter.	Att hyra kostar 70 kronor per dag. Att köpa begagnad kostar 3 000-6 000 kronor. Driftkostnader i form av slamtömning tillkommer.

Ordlista

Deponi	Att lägga på hög.
Infiltration	Rening av avloppsvattnet genom att det rinner genom det naturliga jordlagret och sprids sedan via marken ner till grundvattnet.
Slamavskiljare	Behållare där fasta partiklar och fett skiljs från avloppsvattnet.
Slamtömning/ slamsugning	Tömning av innehållet i en sluten tank eller slamavskiljare, som töms med hjälp av en slambil som suger ut innehållet. Det här sköts av kommunens entreprenör.
Sluten tank	Tank som samlar upp klosettvattnet, även kallad septiktank.
Trekammarbrunn	Slamavskiljare där vattnet passerar genom tre kammare.

Tänk så här när du ska välja ny toalett

Ta reda på vilka förutsättningar och begränsningar som finns i ditt område och ditt boende.

Råder det vattenbrist i ditt område? Har du tillgång till el? Eller ligger din tomt på ett berg, vilket gör det svårt att gräva i marken? Ta reda på vad som begränsar ditt val.

Hur mycket och hur ofta kommer du att använda toaletten under året?

Är du sommarboende eller bor du i ditt hus året om? Vissa lösningar passar bättre för permanentboende, andra fungerar bättre för sommarboende. Hur mycket används toaletten när du är där? Hur många personer ska samsas om samma toalett? Användandet ställer krav på kapaciteten, försök beräkna den.

Hur bekvämt vill du ha det och hur mycket får det kosta?

Några toalettlösningar kräver ett visst eget arbete, andra är smidigare men kostar då lite mer pengar. Ta reda på vad som är viktigt för dig och vad bekvämligheten får kosta. Glöm inte att räkna med driftskostnaderna.

Porto betalt
Ekerö kommun

Svarspost

Kundnummer 170002700

178 01 Ekerö

Svarstalong

Om du har några frågor så hör gärna av dig till oss på Ekerö kommun. Du behöver bara fylla i svarstalongen och posta den, så ringer vi upp dig så fort vi kan. Adressen är ifylld och portot redan betalt.

Du kan också ringa till Miljö- och hälsoskyddskontoret på telefon 08-560 391 00 eller till Tekniska kontorets kundtjänst på telefon 08-560 394 00.

Jag vill gärna att ni ringer upp mig för mer information om:

Kommunalt vatten och avlopp

Anmälan/tillstånd

Övrigt såsom _____

_____

Namn _____

Telefon _____

Adress/fastighetsbeteckning _____

Postadress _____

Mer information

De flesta byggvaruhus har flera toalettlösningar att välja mellan, där kan du både köpa och få fler tips och råd.

Information om olika toalettleverantörer finns på www.lantbruksnet.se

På www.avloppsguiden.se hittar du mer information om olika avloppslösningar och avloppsteknik.

Konsumentverket kan vara till bra hjälp när du ska välja ny toalettlösning. Dels finns en marknadsöversikt ”Kompostbehållare”, dels en marknadsöversikt när det gäller toaletter som heter ”Torrtoaletter”. Båda kan du ladda ner från www.konsumentverket.se eller beställa på telefon 08-429 05 00.

